

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ÎN ȘCOALĂ - CHEIA DEVENIRII ARTISTICE A ELEVILOR

Motto: "Fiecare copil este un artist. Problema este cum să rămână artist și după ce crește."

(Pablo Picasso)

Arta își are rostul ei în lumea noastră, a oamenilor. Cu ajutorul ei ne înfrumusețăm viața și vrem s-o facem mai frumoasă și pentru cei din jurul nostru. Astfel apare dorința de a crea. Dacă până acum creația „a fost considerată apanajul exclusiv al unei minorități restrânse ... astăzi nu se mai face o separare netă între omul obișnuit și creator” (Andrei Cosmovici).

După cum se știe, *procesul de creație* parcurge mai multe etape: *prepararea*, concretizată prin acumularea de informații, efectuarea observațiilor, delimitarea problemei, schițarea ipotezei; *incubația*, care este răstimpul eforturilor, când nu se găsește soluția; *iluminarea*, momentul când apare soluția; *verificarea*, etapă necesară pentru eliminarea erorilor sau lacunelor. Funcția psihică esențială a procesului de creație este *imaginația*, o aptitudine importantă, care are la bază predispoziții ereditare și a cărei dezvoltare presupune exersare, inclusiv a memoriei. Imaginația se caracterizează prin *fluiditate* - posibilitatea intuirii imaginilor sau ideilor, *plasticitate* – ușurința de a schimba punctul de vedere, când cel anterior nu dă rezultate, *originalitate* – expresia noutății. Cunoștințele obținute în mod direct și indirect, precum și varietatea acestora pot contribui din plin la dezvoltarea creativității. Inteligența și gândirea influențează, de asemenea, creația. Este înlesnită analiza și stabilirea de relații, precum și aprecierea critică a produselor realizate. Actul de creație presupune și anumite însușiri de caracter, cum ar fi o motivație adecvată manifestată prin interesul, aspirația de a descoperi sau crea ceva nou și o voință fermă, o perseverență pentru a înlătura dificultățile întâmpinate. Nu trebuie uitate blocajele ce pot apărea în actul creativ: *blocaje de natură socială* – manifestate prin conformism și prin neîncredere în fantezie; *blocaje de natură metodologică* – manifestată prin rigiditatea algorimilor anteriori, adică rezistența la schimbare; *blocaje creative* – cum ar fi: teama de a nu greși, de a nu se face de râs, graba de a accepta prima idee, descurajarea rapidă datorită faptului că solicită eforturi de lungă durată.

În procesul de învățământ cultivarea gândirii inovatoare, a creativității a devenit o sarcină importantă a școlii contemporane prin stimularea imaginației în conceperea celor mai variate și surprinzătoare combinații. Cadrul didactic trebuie să manifeste relații prietenoase cu

elevii, să-i încurajeze să pună întrebări, să-și manifeste curiozitatea. Metodele active implică eforturi de observare și de gândire independentă, fac apel la inițiativa elevilor.

Spiritul creativ poate fi stimulat și dezvoltat în școală la mai toate disciplinele de învățământ. La limba română elevii pot realiza compuneri pornind de la un obiect sau un simplu cuvânt lăsându-și liberă imaginația creatoare, pot formula întrebări despre obiecte sau personaje – solicitând, bineînțeles, răspunsuri din partea colegilor - , pot argumenta morala desprinsă dintr-un text studiat. La matematică elevii sunt antrenați în găsirea soluțiilor la probleme, ceea ce presupune să afle ceva nou pentru ei, iar găsirea mai multor soluții denotă prezența unei doze de creativitate. Problemele nu se întâlnesc numai la matematică, ci și la alte discipline (istorie, ed. civică, geografie) și le solicită elevilor gândirea creativă în găsirea explicațiilor pertinente, în exprimarea părerilor pro și contra, în argumentarea evenimentelor, în imaginarea sfârșitului unei întâmplări, în identificarea unor posibile cauze ce au dus la desfășurarea unui eveniment, etc.

Domeniul care cunoaște cea mai mare aplicabilitate a creativității este cel al artei, aici vorbind de aria de cuprindere a educației plastice, abilităților practice, a educației muzicale. La educația plastică elevul este introdus în lumea minuată a culorilor și a formelor ce pot fi realizate. Emoțiile și sentimentele artistice ale elevului se dezvoltă în mod progresiv și sunt tributare motivațiilor culturale, având semnificația de atitudini afective. Afectivitatea este puternic implicată în exprimarea artistică a individului, profunzimea și durata actului creativ fiind determinate de structura personalității, deci acestea diferind de la persoană la persoană. Dacă un copil a pictat o casă, el a pus în lucrarea sa un pic din sufletul lui. Noi, cei care o privim, putem avea sentimente de admirație față de realizarea copilului și în felul acesta stabilim un dialog sau o comunicare ce are la bază emoții și trăiri afective. Exprimarea artistico-plastică a elevilor reprezintă un mod de manifestare a ființei lor, care face mai ușoară comunicarea directă și personală cu viața însăși.

Educația muzicală îl introduce pe elev în fascinanta lume a sunetelor, la început ca ascultător, apoi ca interpret, iar în final ca și creator. Ca forme și mijloace de realizare a educației muzicale, în afara orelor de muzică, se pot organiza ansambluri corale, participări la concerte, concursuri muzicale, formații muzicale, cercuri muzicale.

Abilitățile practice se desfășoară în strânsă interdependență cu cele plastice. Confecționarea unei jucării din materiale reciclabile, de exemplu, implică și alegerea culorilor pentru roți, cabină, geamuri, etc. și îmbinarea lor armonioasă, astfel încât să încante ochiul din punct de vedere estetic.

Activitatea în afara clasei și cea extrașcolară oferă numeroase prilejuri pentru cultivarea imaginației, a creativității. Preocuparea pentru formarea independenței în gândire și exprimare implică și legătura cu părinții, convingerea unora dintre aceștia că tutela excesivă împiedică dezvoltarea intelectuală.

Cel mai bine se relevă simțul estetic și artistic în activitățile interdisciplinare. Elevilor le plac astfel de activități și se implică mai mult, cu mai multă pasiune. Dacă alături de ei sunt implicați și părinții, succesul este garantat. Un exemplu de astfel de activitate o reprezintă serbările școlare cu ocazia sărbătorilor de iarnă, când sunt puse în valoare datini și tradiții strămoșești, transmise din generație în generație. Elevii confecționează diferite decorațiuni pentru sala de clasă, părinții sunt implicați în realizarea cosutațiilor sau a decorurilor, alături de copii. Atmosfera caldă, cu colinde ascultate în timpul muncii creează cadrul mirific al păcii, înțelegerii, iertării, toți dovedind că pot fi mai buni. Astfel de întâlniri creează o legătură puternică în sudarea colectivului de elevi și în apropierea părinților, care se pot sprijini în educarea propriilor copii. Se creează astfel amintiri plăcute pentru toți, iar când elevii vor deveni la rândul lor părinți, vor putea să transmită mai departe ce au învățat. Inițiativa, munca în grup, creativitatea sunt cultivate cu prisosință în activitățile colective ce implică și părinții.

Dacă în ciclul primar se pun bazele însușirii limbajului artistico-plastic și se realizează un prim pas în aplicarea acestor cunoștințe despre frumos în viața cotidiană, mai târziu, adolescentul și adultul vor aplica legile frumosului în tot ceea ce-l înconjoară: sala de clasă, casa în care locuiește, locul de muncă în care-și desfășoară activitatea.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cosmovici Andrei – 2005, *Psihologie generală*, Ed. Polirom, Iași
2. Nicola Ioan – 2000, *Tratat de pedagogie școlară*, Ed. Aramis, București
3. Cucoș Constantin (coordonator) – 1998, *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ed. Polirom, Iași

*Prof. înv. primar Bontea Mihaela
Colegiul „Anghel Saligny” Tulcea*